

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: F. C.
zastoupený advokátem Mgr. Dušanem Havlenou,
sídlem Nad Vdovečkem 1206, Blatná,
proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X. ze dne 31. 1. 2024,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. V této věci se soud zabýval zákonnou změnou podmínek nároku na předčasný starobní důchod. Žalobce o předčasný důchod požádal v době, kdy zákonné podmínky potenciálně splňoval, a to ke dni 3. 11. 2023. Do tohoto dne a do vzniku nároku na důchod však došlo ke změně zákona, kvůli které žalobce podmínky splňovat přestal, takže mu nárok na předčasný důchod nevznikl. Zdejší soud dospěl k závěru, že tato situace je sice lidsky

nepříjemná, ale je právně přípustná.

I. Řízení před správním orgánem

2. Žalobce podal dne 19. 7. 2023 u Okresní správy sociálního zabezpečení Klatovy žádost o starobní důchod před dosažením důchodového věku, o přiznání starobního důchodu žádal ke dni 3. 11. 2023 (toho dne dosáhl věku 60 let). Žalovaná rozhodnutím č. j. X. ze dne 1. 11. 2023 žádost zamítla s tím, že důchodový věk žalobce činí 64 let a 8 měsíců. Aby mohla žádosti vyhovět, musely by žalobci do důchodového věku chybět nejvýše 3 roky. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých uvedl, že s rozhodnutím nesouhlasí. Žalovaná námitky zamítla a své předchozí rozhodnutí potvrdila. Uvedla, že po podání žádosti nabyt účinnosti zákon č. 273/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, konkrétně dne 1. 10. 2023, kterým došlo ke změně věkové podmínky pro odchod do důchodu před dosažením důchodového věku podle § 31 zákona o důchodovém pojištění. S ohledem na přechodné ustanovení v čl. II bodu 1. zákona č. 270/2023 Sb. se i na žádost žalobce vztahovala nová právní úprava.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí o námitkách žalobce brojil žalobou. Uvedl, že v době podání žádosti splňoval podmínky pro přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku, o čemž byl rovněž ujištěn pracovníci okresní správy sociálního zabezpečení paní J. K. S ohledem na toto ujištění žalobce opustil ke dni 2. 11. 2023 své zaměstnání. Žalobce byl toho názoru, že žalovaná nemohla postupovat podle nové právní úpravy, neboť takový postup je v rozporu s principem zákazu retroaktivity. Žalovaná měla postupovat podle právní úpravy účinné ke dni podání jeho žádosti. Napadené rozhodnutí tedy žalobce považoval za nezákonné. Jako důkaz navrhl výslech svůj a paní J. K.
4. Žalovaná s žalobou nesouhlasila. Shrнула průběh správního řízení a odkázala na právní úpravu, podle které postupovala. Žádost žalobce nemohla být posuzována podle právní úpravy účinné ke dni podání žádosti, což žalovaná uvedla v napadeném rozhodnutí. Výslech pracovnice paní K. považovala za nadbytečný. Žalovaná ani okresní správa sociálního zabezpečení nemají povinnost průběžně informovat žadatele o starobní důchod, pokud se v průběhu vyřizování žádosti změni podmínky pro přiznání dávky.

III. Posouzení věci

5. Žaloba není důvodná.
6. Mezi účastníky byl spor o tom, zda měla žalovaná posuzovat žádost žalobce podle právní úpravy, která nabytla účinnosti až poté, co žalobce podal svou žádost o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku, či zda měla postupovat podle právní úpravy účinné ke dni podání žádosti. Soud se ztotožnil s žalovanou, že s ohledem na přechodné ustanovení v čl. II bodu 1 zákona č. 270/2023 Sb. se na věc žalobce vztahovala nová právní úprava. Obdobná věc již byla správními soudy řešena a soud nemá důvod se od závěrů dříve vyslovených nyní odchýlit (srov. rozsudky KS v Praze č. j. 58 Ad 6/2024-14 ze dne 3. 7. 2024, KS v Plzni č. j. 63 Ad 9/2024-22 ze dne 20. 8. 2024, KS v Brně č. j. 34 Ad 4/2024-30 ze dne 9. 9. 2024).
7. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 30. 9. 2023 má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše (a)

3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let, **(b) 5 roků, pokud jeho důchodový věk činí alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.**

8. Podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném od 1. 10. 2023 má pojištěnec nárok na starobní důchod před dosažením důchodového věku, jestliže získal potřebnou dobu pojištění stanovenou podle § 29 odst. 1 nebo § 29 odst. 3 písm. a) a **do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí nejvýše 3 roky.**
9. Podle § 31 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 30. 9. 2023 i po 1. 10. 2023 se starobní důchod podle odstavce 1 se přiznává nejdříve ode dne podání žádosti o přiznání tohoto důchodu. **Za den vzniku nároku na starobní důchod podle odstavce 1 se považuje den, od něhož je tento důchod přiznán.**
10. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 270/2023 Sb. se o nárocích na důchody, které vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, a o přiznání, odnětí nebo změně výše těchto důchodů za dobu před tímto dnem, i když o nich již bylo pravomocně rozhodnuto, rozhodne podle právních předpisů účinných před tímto dnem.
11. Důchodový věk žalobce činí 64 roků a 8 měsíců (viz § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění a přílohy k tomuto zákonu). Žalobce požádal o starobní důchod před dosažením důchodového věku dne 19. 7. 2023 s tím, že o jeho přiznání žádal ke dni 3. 11. 2023, neboť toho dne dosáhl věku 60 let.
12. Zákon č. 270/2013 Sb. nabyl účinnosti dne 1. 10. 2023, tedy předtím, než žalovaná rozhodla o žádosti žalobce. Z výše uvedeného přechodného ustanovení pak vyplývá, že pro posouzení věci není relevantní, kdy žalobce podal svou žádost; podstatné je, kdy mu vznikl nárok na důchod. Ten mu nevznikl před dnem 1. 10. 2023, tedy před dnem nabytí účinnosti zákona č. 270/2023 Sb. Za den vzniku nároku na starobní důchod se totiž považuje den, od něhož je tento důchod přiznán (§ viz 31 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění). Žalobci nárok na předčasný starobní důchod mohl vzniknout nejdříve ke dni 3. 11. 2023 podle právní úpravy účinné do 30. 9. 2023, tedy ke dni 3. 11. 2023 mu původně mohl být důchod přiznán, neboť toho dne dovršil věku 60 let. Nikoliv však před tímto datem. Před 3. 11. 2023 by žalobce nebyl s žádostí úspěšný, neboť by nesplňoval podmínky podle § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 30. 9. 2023. To nicméně žalobce ani netvrdil.
13. V případě žalobce tedy nelze postupovat podle čl. II bodu 1 zákona č. 270/2023 Sb., protože ten se týká jen nároků na důchody, které vznikly do 30. 9. 2023. Proto je třeba na věc aplikovat právní úpravu účinnou od 1. 10. 2023.
14. Mezi podání žádosti a dnem, od něhož žalobce o přiznání důchodu žádal, došlo ke zkrácení doby předcházející dosažení důchodového věku, v níž vzniká nárok na předčasný starobní důchod, na 3 roky. Lze přisvědčit žalobci, že *pokud by ke zkrácení doby nedošlo, splňoval by podmínku potřebné doby předcházející dosažení důchodového věku*. Ke dni 3. 11. 2023 dosáhl věku 60 let a do dosažení důchodového věku mu chyběly 4 roky a 8 měsíců (viz § 31 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 30. 9. 2023). S ohledem na změnu právní úpravy však žalobci nárok nevznikl, tudíž jeho žádosti nemohla žalovaná vyhovět.
15. Zákonodárce je obecně vzato oprávněn upravovat podmínky vzniku nároků na jednotlivé dávky důchodového pojištění podle vlastního právně-politického uvážení. Meze jsou mu dány toliko požadavkem zachovat podstatu práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve

stáří (čl. 30 odst. 1 ve spoj. s čl. 4 odst. 4, čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a požadavkem předvídatelného, srozumitelného a nediskriminačního postupu (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR; čl. 1 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tyto meze byly v souzené věci dodrženy.

16. V projednávané věci nebyl porušen princip zákazu retroaktivity. Podstatné totiž je, že *žalobci dosud nevznikl nárok na předčasný starobní důchod v době*, kdy nárok uplatnil, resp. kdy sepsal příslušnou žádost. Ke změně zákonných podmínek došlo ještě před tím, než žalobci nárok vznikl. Žalobci tedy nebyl odebrán nárok již v mezidobí vzniklý, pouze byly upraveny podmínky jeho přiznání, a to *pro futuro*. Skutečnost, že žalobce již v mezidobí o přiznání tohoto nároku v budoucnu požádal, nijak nefixuje samotné podmínky jeho vzniku v budoucnosti; jejich splnění je totiž zásadně nutno posuzovat dle právní úpravy účinné v době, k níž žádost směřuje (a kdy tedy nárok má dle podané žádosti vznikat).
17. Jinak a stručně řečeno, pokud sám žalobce usiloval o to, aby mu byl daný nárok přiznán od 3. 11. 2023, musela být jeho žádost posouzena právě dle podmínek stanovených podle práva účinného k danému dni, nikoli podle předchozí právní úpravy, za níž žalobce svou žádost podával.
18. Soud pro nadbytečnost neprováděl navržené důkazy, tedy výslech žalobce a pracovníce okresní správy sociálního zabezpečení. Na posouzení věci výsledky nemohly nic změnit, neboť závěr soudu plyne z jasné právní úpravy a neodvívá se od okolností, které žalobce chtěl výsledky prokazovat. Žalovaná zkrátka nemohla žádosti vyhovět, neboť žalobce nesplňoval jednu z podmínek, tedy do dosažení důchodového věku mu nechyběly nejvýše 3 roky. Žalobci podle nové úpravy chyběly 4 roky a 8 měsíců. Potenciálně nesprávná (zde spíše kontextuálně neúplná) rada pracovníce správy sociálního zabezpečení nemá vliv na posouzení nároku na důchod, ale nanejvýš na případnou náhradu škody.

IV. Závěr

19. Žalovaná postupovala korektně a podle správné právní úpravy. Její rozhodnutí tedy není nezákonné ani netrpí jinými vadami řízení. Soud proto žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
20. Žalobce neměl ve věci úspěch a úspěšné žalované náhrada nákladů řízení nenáleží. Žádný z účastníků tak nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 5. červen 2025

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce